

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.027.03.2021
P/21/069

Pan
Sebastian Gola
Prezes Zarządu
TAURON Wytwarzanie S.A.
ul. Promienna 51
43-603 Jaworzno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/069 Wykorzystanie biomasy w produkcji energii

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	TAURON Wytwarzanie S.A. ¹ ul. Promienna 51, 43-603 Jaworzno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sebastian Gola, Prezes Zarządu, od dnia 17 maja 2020 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Pozyskiwanie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej z biomasy
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Mariusz Krynke, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/200/2021 z 8 września 2021 r.2. Karol Pastuszka, Inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/145/2021 z 6 lipca 2021 r.3. Michał Kapek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/223/2021 z 27 września 2021 r.4. Anna Rożdżyńska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/237/2021 z 5 października 2021 r. oraz nr LKA/254/2021 z 27 października 2021 r.

(akta kontroli str.1-6)

¹ Dalej: „Spółka”

² W poprzednim okresie funkcję Prezesa Zarządu Spółki pełnili: Kazimierz Szynol - od 8 sierpnia 2017 r. do 29 września 2020 r. oraz Dariusz Niemiec - od 30 września 2020 r. do 16 maja 2021 r.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki w zakresie spraw związanych z wykorzystaniem biomasy do produkcji energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia polegającego na pozyskiwaniu świadectw pochodzenia w latach 2018-2020.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wytwarzanie przez Spółkę energii elektrycznej z biomasy w Elektrowni Jaworzno II było zgodne z otrzymaną Koncesją i zapisami Dokumentacji Uwierzytelniającej dla Elektrowni Jaworzno II – Jednostki nr 1⁵. Opłaty koncesyjne były wnoszone terminowo i w wymaganej wysokości.

Spółka prawidłowo realizowała obowiązki i zapewniła spełnienie wymogów niezbędnych do pozyskiwania świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytwarzanej z biomasy, co stwierdzono na podstawie analizy 20 z 26 wniosków o wydanie świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej w Elektrowni Jaworzno II – Jednostka nr 1.

Składane przez Spółkę wnioski zawierały kompletne informacje wymagane przepisami ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii⁶, a zawarte w nich dane znajdowały potwierdzenie w zgromadzonej przez Spółkę dokumentacji.

Biomasa używana do produkcji energii objętej wnioskami spełniała wymogi wynikające z Koncesji i Dokumentacji Uwierzytelniającej oraz obowiązujących przepisów prawa. Spółka zapewniła mechanizmy weryfikacji i kontroli jakości dostaw biomasy spalanej w instalacji odnawialnego źródła energii Elektrowni Jaworzno II – Jednostka nr 1.

Ewidencja paliwa zużywanego do produkcji, jego parametrów i wytworzonej z niego energii elektrycznej objętej wnioskami była prowadzona zgodnie z przepisami obowiązujących kolejno: rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii⁷ oraz rozporządzenia Ministra Energii z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie wymagań dotyczących sposobu obliczania, pomiarów i rejestracji ilości energii elektrycznej lub ciepła wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii⁸.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej

⁵ Dokumentacja Uwierzytelniająca dla jednostki 1 – spalania jednopaliwowego (spalania biomasy) w TAURON Wytwarzanie S.A. Oddział Elektrownia Jaworzno III w Jaworznie – Źródło Elektrownia Jaworzno II z 4 lutego 2013 r.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 610 ze zm., dalej: „ustawa o OZE”

⁷ Dz. U. z 2012 r. poz. 1229 ze zm.; dalej: „rozporządzenie z dnia 18 października 2012 r.”

⁸ Dz.U. z 2018 r.poz.1596, ze zm., dalej: „rozporządzenie z 7 sierpnia 2018 r.”

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Pozyskiwanie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej z biomasy

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z posiadaną koncesją nr WEE/100/1883/W/1/2/2001/MS z dnia 15 stycznia 2001 r.⁹, w latach 2018-2021 wytwarzanie energii elektrycznej z biomasy mogło odbywać się w:

- 1) w instalacji dedykowanej Elektrowni Jaworzno II - Jednostka nr 1 spalania jednopaliwowego (BMM) oraz instalacji współspalającej - Jednostka nr 2 (WSB),
- 2) Elektrowni Stalowa Wola – Jednostka nr 1 (BMM) i Jednostka nr 2 (WSB).

Powyższe jednostki posiadały Dokumentacje Uwierzytelniające, które zostały poddane ocenom podmiotu zewnętrznego, a wyniki tych ocen potwierdzały zgodny ze stanem faktycznym i ówczesnym rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. opis stosowanych paliw, technologii oraz organizacji prac związanych z produkcją i obliczaniem/wyznaczaniem energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w danych OZE.

(akta kontroli str. 325-327 pliki od 002 do 068)

Produkcja energii elektrycznej z wykorzystaniem biomasy w latach 2018-2020 odbywała się w instalacjach Elektrowni Jaworzno II i Elektrowni Stalowa Wola, co przedstawiono w dalszej części niniejszego wystąpienia.

Spółka, zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne¹⁰, wносиła należne opłaty koncesyjne dot. wytwarzania energii elektrycznej¹¹ w terminach¹² i kwotach zgodnych z wymaganymi, tj. 28 marca 2018 r. – [...] ¹³ zł, 15 kwietnia 2019 r. – [...] ¹⁴ zł, 14 kwietnia 2020 r. – [...] ¹⁵ zł, 14 kwietnia 2021 r. – [...] ¹⁶ zł.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie żądał od Spółki informacji w zakresie dotyczącym podstaw oraz prawidłowości obliczenia opłaty koncesyjnej.

(akta kontroli str. 114-115, 132-152, 221-280)

W latach 2018-2020 Spółka wyprodukowała łącznie 34 776 959 MWh energii elektrycznej (2018 r. – 13 701 992 MWh, 2019 r. – 11 435 236 MWh, 2020 r. – 9 639 731 MWh), w tym z biomasy 865 382 MWh¹⁷ (2018 r. – 170 305 MWh, 2019 r. – 299 898 MWh, 2020 r. – 395 179 MWh), której udział w produkcji ogółem systematycznie wzrastał i wynosił odpowiednio: 2018 r. - 1,24%, 2019 r. - 2,62%, 2020 r. – 4,10%.

⁹ Koncesja udzielona pierwotnie dla Południowego Koncernu Energetycznego S.A. obejmująca m. in. Elektrownię Jaworzno II, z późniejszymi zmianami, w tym dotyczącymi zmiany koncesjonariusza na TAURON Wytwarzanie S.A. i objęcia koncesją Elektrowni w Stalowej Woli.

¹⁰ Dz.U. z 2021 r. poz. 716, ze zm.

¹¹ Koncesja nr WEE/100/1883/W/1/2/2001/MS z 15 stycznia 2001 r., ze zm.

¹² Do 31 marca każdego roku – wg obowiązującego do dnia 20 grudnia 2018 r. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu pobierania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki corocznych opłat wnoszonych przez przedsiębiorstwa energetyczne, którym została udzielona koncesja (Dz.U. 60 poz. 387 ze zm.) oraz do 15 kwietnia roku następującego po roku powstania obowiązku wniesienia opłaty – wg obowiązującego od 21 grudnia 2018 r. do 2 listopada 2021 r. rozporządzenia Rady Ministrów z 9 listopada 2018 r. w sprawie opłaty koncesyjnej (Dz.U. z 2018 poz. 2277)

¹³ Na podstawie art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902 t. j.) oraz art. 11 ust. 4 Ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r., poz. 1233 t. j.) NIK wyłącza jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

¹⁴ j. w.

¹⁵ j. w.

¹⁶ j. w.

¹⁷ Odpowiednio w instalacjach: BMM – 862 942 MWh i WSB – 2 440 MWh.

W 2018 r. oraz w 2019 r. wyprodukowano mniej energii elektrycznej z biomasy niż w każdym roku z okresu poprzedzającego 2010-2017¹⁸, a w 2020 r. mniej niż w każdym z lat okresu 2010-2015.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że powodem spadku wielkości produkcji energii z OZE w latach 2018-2020 było jej wytwarzanie w tym okresie tylko w instalacjach dedykowanych (BMM) w Jaworznie i Stalowej Woli (rozpoczęcie nastąpiło w 2013 r.), natomiast w poprzednich latach produkowano energię elektryczną zakwalifikowaną do odnawialnych źródeł energii w technologii współspalania biomasy (WSB), którą jednak zakończono w 2015 r. z powodu braku opłacalności spowodowanej spadkiem cen praw majątkowych z OZE oraz wprowadzeniem od dnia 1 stycznia 2016 r. współczynnika korygującego 0,5 MWh dla energii wytwarzanej w WSB.

Całość energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w instalacjach BMM, w latach 2018-2020, tj. 862 942 MWh (2018 r. 167 865 MWh, 2019 r. – 299 898 MWh, 2020 r. – 395 179 MWh) została objęta świadectwami pochodzenia.

Nie ujęto we wnioskach o wydanie świadectw 2 440 MWh energii elektrycznej wyprodukowanej w 2018 r. z udziałem biomasy, ponieważ – jak wyjaśnił Prezes Zarządu: „(...) w związku z brakiem możliwości spełnienia wszystkich procedur zużycia biomasy opisanych w Dokumentacji Uwierzytelniającej, nie było możliwości złożenia wniosków o wydanie świadectw pochodzenia dla energii wytworzonej z tej biomasy”. Powyższe wynikało z powstałego zagrożenia bezpieczeństwa pożarowego bloku energetycznego, w związku z czym podjęto decyzję o podaniu biomasy do spalania wraz z węglem z uwagi na niespełnianie kryteriów podawania jej przez instalacje opisane w Dokumentacji Uwierzytelniającej, z powodu ryzyka zagrożenia pożarowego także dla instalacji.

W okresie objętym kontrolą nie miały zastosowania w Spółce inne formy wsparcia określone w art. 69a ustawy o OZE.

(akta kontroli str. 286, 322, 324A-B)

Oceniając wpływ wsparcia uzyskanego w ramach systemu świadectw pochodzenia na decyzje Spółki dotyczące wielkości produkcji energii elektrycznej z biomasy, Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił: „Spółka przystępując do realizacji inwestycji budowy jednostki OZE w Jaworznie i modernizacji jednostki w Stalowej Woli zakładała wsparcie w postaci świadectw pochodzenia na poziomie gwarantującym rentowność tych jednostek. Wartość rynkowa świadectw pochodzenia z OZE miała więc wpływ na wysokość produkcji energii elektrycznej z biomasy w TAURON Wytwarzanie S.A. w okresie 2018 - 2021 (I półrocze). W Spółce na bieżąco prowadzone są analizy ekonomiczne, uwzględniające m.in. aktualną cenę świadectw pochodzenia z OZE. Należy jednak zaznaczyć, iż niezależnie od wysokości wsparcia, priorytetem dla Spółki była realizacja zobowiązań wynikających z umów na dostawy ciepła (w dedykowanej instalacji spalania biomasy w Stalowej Woli).

(akta kontroli str.116)

W wyjaśnieniach z dnia 22 września 2021 r.¹⁹ Prezes Zarządu podał, że Spółka obecnie nie przewiduje rozwoju działalności koncesyjnej w oparciu o technologie wytwarzania energii z biomasy.

(akta kontroli str. 157)

¹⁸ Wielkość produkcji energii elektrycznej z biomasy (instalacje BMM i WSB) w latach 2010-2017 była następująca: 2010 r. - 537 336,76 KWh, 2011 r. - 562 475,42 KWh, 2012 r. - 786 576,00 KWh, 2013 r. - 548 357,00 KWh, 2014 r. - 736 197,00 KWh, 2015 r. - 586 827,66 KWh, 2016 r. - 361 126,00 KWh, 2017 r. - 321 022,36 KWh

¹⁹ Pismo sygnatura/ZPE/PEK/LL/2021/336

W latach 2018-2020 Spółka złożyła 53 wnioski o wydanie świadectw pochodzenia²⁰ obejmując nimi 805 629 MWh energii elektrycznej wytworzonej z biomasy²¹ w Elektrowni Jaworzno II i Elektrowni Stalowa Wola, uzyskując świadectwa dla całej wnioskowanej ilości.

(akta kontroli str. 324)

Wnioski oraz dołączona do nich dokumentacja uzupełniająca (w formie załączników) przygotowywane i weryfikowane były w Biurze Kontroli Eksploatacji Spółki na podstawie zgromadzonych w Spółce własnych danych oraz otrzymanych od dostawców biomasy. Niezbędne w tym zakresie informacje dostępne były w zasobach Spółki w formie elektronicznej (systemy, zbiory, rejestry, ewidencje, do których dostęp był ograniczony dla osób upoważnionych) oraz papierowej (dokumentacja dot. dostaw, pochodzenia biomasy, badań fizykochemicznych – będąca w dyspozycji osób odpowiedzialnych) i służyły również do weryfikacji danych wykazywanych we wnioskach i załącznikach do wniosków o wydanie świadectw pochodzenia.

(akta kontroli str. 84-87, 93-100, 283-286, 405-407)

Świadectwa pochodzenia były wydawane po upływie od 29 do 124 dni od daty złożenia poszczególnych wniosków²² u operatora systemu elektroenergetycznego²³ i od 16 do 118 dni²⁴ od daty przekazania wniosku²⁵ przez Operatora do URE.

(akta kontroli str. 323-324)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił: „W latach 2018 do 2021 (I półrocze) TAURON Wytwarzanie S.A. zawierał umowy z [...]”²⁶ na sprzedaż praw majątkowych energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, celem realizacji przez ww. spółki obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia zgodnie z art. 52 ust 1. ustawy OZE. Powyższy obowiązek zgodnie z art. 67 ust. 2 ustawy OZE realizowany w terminie do 30 czerwca danego roku, uwzględniany jest przy rozliczeniu roku poprzedniego. Mając na uwadze sposób realizacji zobowiązań umownych, wykazane (...) czasy wydania świadectw pochodzenia liczone od daty wysłania wniosków o wydanie świadectw pochodzenia do Operatora, nie miały wpływu na działalność Spółki”.

(akta kontroli str. 117)

W okresie objętym kontrolą, rejestracja ilości energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w Elektrowni Jaworzno II – Jednostka nr 1 (spalania jednopaliwowego), odbywała się z wykorzystaniem elektronicznego systemu przetwarzania danych. Stosowany był centralny system do odczytu danych pomiarowo-rozliczeniowych „CONVERGE”. System rejestrował m.in. dane z licznika energii elektrycznej wytwarzanej z biomasy w tej jednostce, zabudowanego na zaciskach generatora, co było zgodne z wymogiem art. 45 ust.6 ustawy o OZE.

²⁰ 26 wniosków dot. elektrowni Jaworzno II (jednostka nr 1), a 27 wniosków - elektrowni Stalowa Wola.

²¹ W 2018 r. – 11 wniosków dot. 146 470 MWh, w 2019 r. – 21 wniosków dot. 288 168 MWh, 2020 r. – 22 wnioski dot. 370 991 MWh. Wnioski złożone na początku danego roku obejmowały energię elektryczną wytworzoną z biomasy w końcu roku poprzedzającego.

²² W 11 przypadkach na 53 złożone wnioski do wyliczeń przyjęto datę pisma Spółki przekazującego wniosek do operatora, z powodu braku potwierdzeń zawierających daty doręczenia wniosków.

²³ Dalej: „Operator”

²⁴ Do 45 dni – 15 przypadków, 46-60 dni – 13, 61-70 dni – 6, 71-80 dni – 2, 81-90 dni – 3, 101-110 dni – 3, 111-120 dni – 1

²⁵ Liczby dni podane dla 43 przypadków na 53 złożone wnioski, ponieważ w 10 przypadkach (wnioski złożone w 2021 r.) Spółka nie otrzymała od Operatora informacji o dacie pisma, w którym przesłał on wniosek do URE.

²⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902 t. j.) oraz art. 11 ust. 4 Ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r., poz. 1233 t. j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

Licznik posiadał świadectwo wzorcowania z dnia 9 kwietnia 2020 r., które zostało wydane po przeprowadzeniu badania w związku z upływem okresu obowiązywania wcześniejszych cech legalizacyjnych producenta licznika (rok produkcji 2012).

(akta kontroli str. 117-118, 302, 398-402)

Zgodnie z Dokumentacją Uwierzytelniającą z 4 lutego 2013 r. dla Elektrowni Jaworzno II - Jednostki nr 1, system rozliczeniowy pomiaru energii brutto i netto posiadał transmisję danych m.in. do operatora sieci dystrybucyjnej oraz do zakładowej sieci Ethernet.

Prezes Zarządu Spółki potwierdził, że licznik posiada niezależne drogi odczytu danych, gdzie jeden z torów odczytowych przeznaczony jest dla operatora, do którego sieci przyłączona jest jednostka wytwórcza. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu, system CONVERGE spełniał wymagania IRiESP²⁷ dla systemów rozliczeniowych, w oparciu o który można prowadzić rozliczenia na Rynku Bilansującym.

(akta kontroli str. 117-118, 301-302, 327 pliki od 047 do 056)

Dostęp do danych zapisanych w systemie CONVERGE wymagał autoryzacji i był ograniczony dla wyznaczonych osób.

(akta kontroli str. 109-110, 117-118, 288, 327 pliki od 47 do 51)

Dane dotyczące ilości wyprodukowanej energii elektrycznej z biomasy w Elektrowni Jaworzno II – Jednostka nr 1 były rejestrowane z wykorzystaniem ww. systemu „CONVERGE” w sposób chronologiczny i umożliwiający wgląd do dokonanych zapisów oraz ochronę przechowywanych danych, a także w sposób umożliwiający sporządzanie wydruków za każdy dzień, co było zgodne z § 11 ust. 4 rozporządzenia Ministra Energii z dnia 7 sierpnia 2018 roku oraz §12 ust. 3 obowiązującego do 1 lipca 2019 r. rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r.

(akta kontroli str. 574-607)

W latach 2018-2020 wnioskami o wydanie świadectw pochodzenia energii elektrycznej, wytworzonej w instalacji OZE Elektrowni Jaworzno II, objęto wyłącznie energię wytworzoną w instalacji dedykowanej spalania biomasy (Jednostka nr 1).

Ilość wyprodukowanej w tej jednostce energii ustalano w oparciu o wskazania licznika zamontowanego na zaciskach generatora. Wnioskami takimi nie objęto energii wytworzonej z biomasy w Elektrowni Jaworzno II w wyniku współspalania z paliwem konwencjonalnym, co przedstawiono w niniejszym wystąpieniu na str. 4-5.

(akta kontroli str. 322-324, 324B)

W latach 2018-2020 nie nałożono na Spółkę kar, w tym, w przypadkach określonych w art. 168 ustawy o OZE, w związku z wytwarzaniem energii elektrycznej z biomasy.

(akta kontroli str. 100-105, 126)

W okresie objętym kontrolą nie było odmów potwierdzenia przez Operatora danych, wykazanych we wnioskach o wydanie świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w Elektrowni Jaworzno II.

(akta kontroli str. 127, 299)

W wyniku analizy 20 z 26 złożonych przez Spółkę wniosków o wydanie świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w instalacji dedykowanej (Elektrownia Jaworzno II – Jednostka nr 1²⁸) ustalono, co następuje:

²⁷ Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej PSE

²⁸ Ponadto w latach 2018-2020 Spółka złożyła 27 wniosków dot. energii wytworzonej w instalacji OZE Elektrowni Stalowa Wola, co przedstawiono w niniejszym wystąpieniu na str. 6

1) wnioski zawierały kompletne informacje, o których mowa w art. 45 ust. 2 ustawy o OZE, a zawarte w nich dane były zgodne ze stanem faktycznym wynikającym z rejestrów, ewidencji Spółki i zgromadzonej dokumentacji, a także z załącznikami do wniosku i z danymi dot. zarejestrowanej (z zastosowaniem elektronicznego systemu przetwarzania danych) ilości wytworzonej energii z biomasy,

2) dane zawarte w złożonych wnioskach nie były korygowane przez Spółkę w okresie objętym kontrolą,

3) dane, które wykazywano w dokumentacji uzupełniającej (w formie załączników) do wniosków (przesyłanych bezpośrednio do Urzędu Regulacji Energetyki) dot. dostaw biomasy, ilości wytworzonej energii elektrycznej oraz ilości i rodzajów biomasy zużytej do jej wyprodukowania oraz wielkości energii chemicznej tej biomasy - były zgodne z danymi zarejestrowanymi z zastosowaniem elektronicznego systemu przetwarzania danych; automatyczne wagi przenośnikowe zabudowane w instalacji podawania biomasy leśnej i rolniczej posiadały wymagane świadectwa legalizacji; badania biomasy były wykonywane w akredytowanym laboratorium a ich wyniki wprowadzane do zabezpieczanych hasłami plików i umieszczane w zbiorach elektronicznych,

4) do produkcji energii elektrycznej używano biomasy pochodzenia leśnego (w postaci zrębki drzewnej luzem) oraz rolniczego, tzw. agro (w postaci peletu z łusek słonecznika); udział wagowy biomasy agro w łącznym zużyciu biomasy był nie mniejszy niż:

- 20% (w okresie do dnia 30 czerwca 2018 r. i wynosił dla dwóch badanych wniosków złożonych w tym okresie odpowiednio 20,82% i 21,38%), co było zgodne z § 6 ust. 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r.,
- 10% (w okresie od 22 sierpnia 2018 r.) i wynosił dla 18 wniosków od 12,38% do 19,94%, co spełniało przesłanki określone w art. 60a ust. 2 pkt 2 ustawy o OZE,

Rodzaje używanej biomasy w Elektrowni Jaworzno II – Jednostka nr 1 były zgodne z Dokumentacją Uwierzytelniającą dla tej jednostki.

5) zamieszczone we wnioskach oświadczenie, o którym mowa w art. 45 ust. 2 pkt 7 ustawy o OZE było podpisane przez dwóch członków Zarządu Spółki; złożone oświadczenia były zgodne ze stanem faktycznym, co ustalono na podstawie analizy przedłożonej do kontroli dokumentacji wybranych dostaw biomasy, tj. w maju i sierpniu 2018 r., styczniu i czerwcu 2019 r. oraz styczniu i czerwcu 2020 r.²⁹, obejmującej:

- ewidencje i rejestry dostaw biomasy,
- dowody dostaw biomasy, w tym dokumenty dot. ważenia biomasy, fotografie dostaw i poboru próbek,
- dokumenty zawierające wyniki analizy próbek z dostaw,
- dokumenty i oświadczenia dostawcy biomasy potwierdzające jej pochodzenie, w tym oświadczenia i dowody pochodzenia wytwórców biomasy dostarczone Spółce przez dostawcę biomasy.

(akta kontroli str. 325-332 pliki od 47 do 56, 345-348 pliki od 1 do 38, 367-379, 452-573, 608-752)

²⁹ Dostawy były realizowane na podstawie zapisów wielokrotnie aneksowanej umowy sprzedaży biomasy z 5 stycznia 2018 r. zawartej z Bioeko Grupa TAURON Sp. z o.o. (pierwotnie Biomasa Grupa Tauron Sp. z o.o.)

Eliminowanie dostaw do Elektrowni Jaworzno II biomasy zanieczyszczonej zapewniono poprzez:

- zawarcie umowy z dostawcą biomasy posiadającym potencjał techniczny, wykwalifikowany personel oraz odpowiednie doświadczenie,
- egzekwowanie postanowień umowy dot. m.in. dokumentowania pochodzenia dostarczanej biomasy,
- wprowadzenie wymogu (zgodnie z umową sprzedaży biomasy - przed rozpoczęciem pierwszej dostawy biomasy) audytu kwalifikacyjnego przeprowadzanego przez firmę zewnętrzną,
- prowadzenie audytów weryfikacyjnych (z udziałem audytorów Spółki i dostawcy biomasy) u producentów/wytwórców biomasy celem uzyskania potwierdzenia, że biomasa w procesie przygotowania spełnia parametry jakościowe,
- wprowadzenie „Instrukcji postępowania podczas odbioru dostaw biomasy” z dnia 31 maja 2013 r. (Suplement z czerwca 2014 r.), która precyzowała postępowanie w przypadku niespełniania przez biomasę określonych wymogów.

Na 2 867 dostaw samochodowych biomasy zrealizowanych w miesiącach maj i sierpień 2018 r, styczeń i lipiec 2019 oraz styczeń i lipiec 2020 r.³⁰ – [...] ³¹ dostaw zrębki drzewnej zwrócono z powodu niezgodności dostarczanej biomasy z warunkami umowy (z powodu zawartych w niej zanieczyszczeń)³².

(akta kontroli str. 291-294, 345-348 pliki od 1 do 38, 421-439 pliki od 118 do 148, od 205 do 230, od 239 do 246)

W latach objętych kontrolą wnioski o wydanie świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biomasy (53 szt.) w Elektrowni Jaworzno II (26 szt.) i Elektrowni Stalowa Wola (27 szt.), zostały złożone u Operatora (TAURON Dystrybucja S.A. oddział w Będzinie) w terminie od 18 do 44 dni od daty ostatniego dnia okresu wytwarzania, tj. w terminie 45 dni określonym w art. 45 ust. 4 ustawy o OZE.

(akta kontroli str. 609-615)

Według informacji uzyskanej z TAURON Dystrybucja³³ S.A., weryfikowano i potwierdzano tylko ilość wyprodukowanej energii podanej we wnioskach o wydanie świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w instalacji BMM.

(akta kontroli str. 299)

W latach 2018 - 2021 (III kw.) nie kontrolowano Spółki w zakresie pozyskania świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biomasy, za wyjątkiem nw. przypadku.

Prezes Zarządu podał, że 7 sierpnia 2018 r. Spółka otrzymała z Urzędu Regulacji Energetyki wezwania do przesłania dokumentów potwierdzających, że w eksploatowanych jednostkach (Elektrowni Jaworzno II – Jednostka nr 1 i Elektrowni Stalowa Wola – Jednostka 1) do wytwarzania energii elektrycznej

³⁰ Wybrane miesiące objęte szczegółową analizą w zakresie dostaw biomasy.

³¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902 t. j.) oraz art. 11 ust. 4 Ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r., poz. 1233 t. j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

³² W maju 2018 r. na 661 dostaw - jeden przypadek zwrotu (zrębka drzewna nie odpowiadała umowie pod względem asortymentu); w styczniu 2020 r. na 886 dostaw - trzy przypadki zwrotów (zrębka drzewna nie odpowiadała umowie pod względem asortymentu, zawierała dużą ilość trocin oraz zanieczyszczenia pochodzące z płyt lakierowanych) oraz w czerwcu 2020 r. na 841 dostaw - jeden zwrot (zrębka drzewna zawierała zanieczyszczenia pochodzące z płyt paździerzowych).

³³ Pismo TD/OBD/ODS/2021-11-03/0000005 z 3 listopada 2021 r.

zaliczonej do wytworzonej w instalacjach OZE w okresie listopad 2017 – styczeń 2018 wykorzystywano wyłącznie drewno inne niż pełnowartościowe. Po przekazaniu wymaganych dokumentów URE wydał świadectwa pochodzenia dla wniosków złożonych za ww. okresy dla obu ww. jednostek.

W ramach działań weryfikacyjnych odnoszących się do zapewnienia jakości i pochodzenia biomasy zużywanej do produkcji energii elektrycznej, w latach 2018-2021 (sierpień) zostało przeprowadzonych u dostawców/wytwórców biomasy 96 audytów kwalifikacyjnych³⁴ i 89 audytów weryfikacyjnych³⁵, na podstawie *Umowy Sprzedaży Biomasy* z dnia 5 stycznia 2018 r.³⁶ zawartej między Spółką i Bioeko Grupa TAURON Sp. z o.o.

Ponadto, zgodnie z zapisami „*Umowy SLA*” z dnia 1 września 2015 r.³⁷ zawartej między Spółką i Bioeko, w dniach 28-29 marca 2019 r. przeprowadzono audyt u wykonawcy (Bioeko) z zakresu obsługi placów biomasy, zapewnienia ciągłości dostaw i sporządzania dokumentacji biomasy w elektrowni Stalowa Wola³⁸.

(akta kontroli str. 155-157, 159-203)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwagi ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

³⁴ Audyty kwalifikacyjne są przeprowadzane przed rozpoczęciem pierwszej dostawy biomasy od danego dostawcy/wytwórcy przez niezależną firmę zewnętrzną. Celem audytów jest uzyskanie obiektywnych dowodów możliwości spełnienia wymagań prawnych i jakościowych oraz zdolności do realizacji dostaw przez dostawcę/wytwórcę Sprzedawcy. Audyt kwalifikacyjny kończy się sporządzeniem przez firmę zewnętrzną raportu z przeprowadzonego audytu

³⁵ Audyty weryfikacyjne przeprowadzane przez zespoły audytorów w skład których wchodzi przedstawiciele Spółki i Bioeko, a ich cel to uzyskanie obiektywnych dowodów potwierdzających m.in., że dostarczona biomasa: (1) może być uznana za biomasę na cele energetyczne (potwierdzenie spełnienia wymagań prawnych, określonych w ustawie i rozporządzeniach, będących przedmiotem badania Prezesa URE); (2) nie zawiera zanieczyszczeń, (3) spełnia parametry jakości, (4) jej grupa, rodzaj i postać odpowiadają rzeczywistej grupie, rodzajowi i postaci

³⁶ Umowa nr 2018/UK/TW/01RZL/00119

³⁷ Umowa nr 2015/0907/Wb

³⁸ Wnioski audytu dotyczyły m.in.: wprowadzenia elektronicznego sposobu przekazywania danych z wag do sieci Elektrowni Stalowa Wola, przeprowadzania kontroli dostaw biomasy pod kątem zawartości zanieczyszczeń, opracowania wytycznych dotyczących poboru i ewidencji worków depozytowych na próbki, zwrócenia uwagi na jakość dokumentacji fotograficznej z dostaw biomasy, zaleceń w zakresie przygotowania próbki ogólnej (średniodobowej)

Katowice, 30 listopada 2021 r.

Kontroler

Michał Kapek
główny specjalista kontroli
państwowej

.....
Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach
.....